

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Kuntoutussäätiö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto.

Jo ennen kotoutumislain uudistusta monilla Suomeen muuttaneilla oli vaikeuksia saada tarvitsemaansa tukea kotoutumiseen, esimerkiksi omaan elämäntilanteeseen ja taitotasoon sopivaa Suomen kielen opetusta (ks. esim. Shemeikka ym. 2021: Maahan muuttaneiden koulutus- ja työllistymispolut). Kuntoutussäätiö esittää huolensa siitä, että laskennallisen korvausajan lyhentäminen voi heikentää ja vähentää kotoutumista tukevia palveluita ja näin vaikeuttaa Suomeen muuttaneiden kotoutumista, erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kohdalla.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauksekustannuksesta (32 a §)

Käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauksekustannusten perimistä asiakkaalta koskevassa ehdotuksessa on hyvää se, että se mahdollistaa tilannekohtaisen harkinnan. Myös ajatus asiakkaan omasta vastuunotosta on periaatteessa kannatettava.

Kuntoutussäätiö suhtautuu kuitenkin epäillen siihen, että käytännöllä saavutettaisi halutut hyödyt. Pidämme riskinä sitä, että käytäntö tosiasiallisesti voi muodostua kotoutumisen kannalta ongelmalliseksi ja kustannushyödyltään vaatimattomaksi.

Ehdotuksen tueksi ei ole esitetty arviota siitä, syntyisikö käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauksekustannusten perimisestä tosiasiallisesti säästöjä tai mitkä olisivat käytännön muut seuraukset. Kuntoutussäätiö katsoo, että vaarana on, että osa perintään menevistä maksuista jäisi käytännössä joka tapauksessa yhteiskunnan maksettavaksi esim. toimeentulotuen muodossa. Mikäli käytäntö otetaan käyttöön, on tärkeä varmistaa, että asiakaalle viestitään myös perintävaiheessa kielellä, jota hän ymmärtää. Kun otetaan huomioon, että kyseessä on asiakas, joka oletettavasti ei pärjää suomen, ruotsin tai englannin kielellä, myös tämä viestintätyö vaatii kustannuksia.

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Alaikäisenä yksin tulleita voi pitää yhteiskuntamme haavoittuvimpiin ryhmiin kuuluvina. Tiedossa on, että maahanmuutto itsessään on stressiä tuottava elämäntapahtuma. Nuori ikä maahan muuton hetkellä, turvapaikanhakijoiden taustalla hyvin usein olevat traumaattiset kokemukset ja aikuistuminen ilman oman perheen tai muiden läheisten tukea ovat kaikki merkittäviä hyvinvointia kuormittavia tekijöitä. Tiedämme myös, että oman kodin ulkopuolella kasvaneiden kohdalla syrjäytymisen ja rikollisuuteen ajautumisen riski on kohonnut. Kuntoutussäätiö pitääkin tähän ryhmään (kuten myös lastensuojelun jälkihuollon asiakkaisiinkin) kohdistuvan tuen ikärajan alentamista ongelmallisena. Katsomme, että ehdotetulla muutoksella voi olla negatiivisia vaikutuksia alaikäisenä yksin tulleiden hyvinvointiin, suotuisaan aikuistumiseen ja kiinnittymiseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Tällä puolestaan voi olla kielteisiä taloudellisia vaikutuksia ja ääritapauksissa myös rikollisuuden kasvuna näkyviä seurauksia. Ehdotuksen ongelmallisuutta lisää entisestään se, että lakimuutoksessa ei olisi siirtymäkautta lainkaan. Lisäksi edellisellä hallituskaudella tehdystä ikärajan nostosta on kulunut sen verran vähän aikaa, ettei tuon muutoksen vaikutuksia ole mahdollista kunnolla arvioida, myöskin tästä syystä nopea muutos toiseen suuntaan on huonosti perusteltu.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

Ei lausuttavaa.

Muut huomiot

Hallitusohjelman lisärahoitus kotiäitien kotouttamiseen on tarpeellinen ja kannatettava.

Shemeikka Riikka
Kuntoutussäätiö

Varjonen Sirkku
Kuntoutussäätiö